

DLA doktori értekezés tézisei

Fógel-Veres Anett
Az Éneklő Ifjúság története

Témavezető: Dalos Anna (DSc)

Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem
28-as számú művészet- és művelődéstörténeti tudományok
besorolású doktori iskola

Budapest

2023

I. A kutatás előzményei

Az Éneklő Ifjúság mozgalom kialakulásának kezdetén született hatalmas kórusmű-repertoár vizsgálata ez idáig feltáratlan terület volt. Az 1930 és 1950 között működő *Magyar Kórus*, *Énekszó* és *Éneklő Ifjúság* folyóiratok összefoglalása szempontjából legfontosabb szakirodalomként Pethő Villő *Kodály Zoltán és követői zenepedagógiájának életreform elemei című disszertációja* tekinthető, azonban az említett értekezés magával a mozgalommal egyidejűleg kialakult új, magyar kóruszenével behatóan nem foglalkozik.

A három folyóirat gyakorlatilag teljes egészében dokumentálja a mozgalmat, s egyben az „Éneklő Magyarország eszméjét”: a cikkek, hangversenyleírások, kottamellékletek pontos képet alkotnak arról, hogy a nagy erejű Éneklő Ifjúság mozgalom hogyan tudott megvalósulni a gyakorlatban.

Karvezetőként céloomul tűztem ki, hogy a témával kapcsolatos cikkeket, írásokat, illetve a

mozgalom jegyében keletkezett és közreadott kóruszenei repertoárt összefoglaljam dolgozatomban. Ezek segítségével igyekeztem rávilágítani arra, hogy az Éneklő Ifjúság mozgalom és annak eredményei, mekkora jelentőséggel bírtak az akkori karvezetők és zenepedagógusok körében.

II. Források

Elsődleges forrásaim a *Magyar Kórus*, az *Énekszó* és az *Éneklő Ifjúság* folyóiratok voltak, amelyeknek tartalma mostanra mindenki számára elérhető a *Magyar Zenei Folyóiratok Digitális Adatbázisa* honlapján. A folyóiratokban közölt énekkutatással és kórusénekléssel foglalkozó zenei írások, a mozgalommal kapcsolatos cikkek, továbbá a lapszámokban közreadott kották mindvégig alappillérenként szolgáltak dolgozatom készítése során.

Fontos forrásként tartom számon továbbá Kodály Zoltán a *Visszatekintés*-kötetekben összegyűjtött írásait, emellett lényeges kiindulópont volt a Bárdos Lajossal készített interjúkat dokumentáló Mátyás János-kötet, illetve a *Tóth Aladár válogatott zenekritikáit* tartalmazó kiadvány, amelyek segítségével „első kézből” kaptam segítséget disszertációm megírásához.

III. Módszer

A *Magyar Kórus*, az *Énekszó* és az *Éneklő Ifjúság* folyóiratok cikkeinek tartalma, illetve az általam összegyűjtött Kodály-írások és- nyilatkozatok mentén igyekeztem demonstrálni az „Éneklő Magyarország eszméjének” kórusokra vonatkozó részleteit. A dolgozat első nagy fejezete a három folyóirat tartalmát, illetve a mozgalom történeti háttérét mutatja be.

A második nagy fejezet az általános repertoárral foglalkozik, amelyhez kigyűjtöttem az elérhető lapszámok összes kottaanyagát. A mozgalommal foglalkozó zenei írásokat, cikkeket és adatokat, továbbá a közreadott kottákat táblázatokba rendezve a Függelékben helyeztem el. A kórusműlista közreadása mellett a közlésükre vonatkozó sajátosságokat, a folyóiratokban megjelent kompozíciók karirodalmi műfajok szerinti vizsgálatát is céloomul tűztem ki.

Munkám során az Éneklő Ifjúság mozgalom legfőbb alakjaira koncentráltam, így Kodály Zoltán, Bárdos Lajos és Kerényi György tevékenységeit alapul véve építettem fel az egyes fejezetek tartalmát.

IV. Eredmények

Kutatásaim eredményei jól rávilágítanak arra, hogy Kodály Zoltán nagymértékben támogatta az Éneklő Ifjúság mozgalom vezető alakjainak munkáját, továbbá énekkari kompozícióival, nyilatkozataiból ismert gondolataival és olykor személyes jelenlétével is segítette a mozgalom fejlődését.

Kerényi Györgytől és Bárdos Lajostól két-két kórusművet választottam, amelyeknek elemzése jól demonstrálják a Kodályi-minták követésére való törekvést, illetve a mozgalom mentén született kórusművek alapvető sajátosságait.

Kórusvezetőként állandó kérdés az aktuális repertoár kialakítása együttesünkkel; úgy vélem, az általam kutatott időszakban közreadott „régizenék”, illetve a mozgalom jegyében született kompozíciók között számos olyan szerepel, amely manapság nem ismert, így a Függelékben közölt műlisták alapján könnyen találhatunk olyan értékes kórusdarabokat, amelyeket akár saját énekkarunk repertoárjára tűzhetünk.

V. Az értekezés tárgyköréhez kapcsolódó tevékenység dokumentációja

2021-ben S. Szabó Márta szerkesztésében került nyomtatásba a *Bárdos Szimpóziumok – 16 zenei írás* című tanulmánykötet, amelyben disszertációm egyik fejezete – akkori formájában – *Kodály Zoltán és az Éneklő Ifjúság* címmel jelent meg.¹

A debreceni *MediChoir Hallgatói Kórus* karnagyaként az elmúlt években kiemelten fontos szerepet tulajdonítottam az Éneklő Ifjúság mozgalom jegyében született főként Kodály- és Bárdos kompozíciók repertoárunkba való beépítésének, amelyeket hangversenyeinken rendszeresen előadtunk, továbbá a doktori tanulmányaimat záró koncert műsorát is disszertációm témájának mentén építettem fel.

¹ Főgel-Veres Anett: „Kodály Zoltán és az Éneklő Ifjúság.” In: S. Szabó Márta (szerk.): *Bárdos Szimpóziumok. 16 zenei írás.* (Debrecen: Debreceni Egyetemi Kiadó, 2021.) 129–138.